

The current state of fish farming in Ukraine and the development of the industry in Poltava region

A. Polishuk¹ | A. Shostya¹ | S. Merzlov² | S. Usenko¹ | M. Leusky³ | L. Kuzmenko¹ | M. Ilchenko¹

Article info

Correspondence Author

A. Polishuk

E-mail:

anatolii.polishchuk@pdau.edu.ua

¹Poltava State Agrarian University,
1/3, Skovorody Str.,
Poltava, 36003,
Ukraine

²Bila Tzerkva National Agrarian University,
Cathedral Square, 8/1,
Bila Tserkva, 09117,
Ukraine

³National University of Life and Environmental Sciences,
15 Heroiv Oborony Str.,
Kyiv, 03041, Ukraine

Citation: Polishuk, A., Shostya, A., Merzlov, S., Usenko, S., Leusky, M., Kuzmenko, L., & Ilchenko, M. (2024). The current state of fish farming in Ukraine and the development of the industry in Poltava region. *Scientific Progress & Innovations*, 27 (1), 101–106. doi: 10.31210/spi2024.27.01.17

Fish is a valuable food product that contains a complete set of all necessary drinking substances. If in 1961 the consumption of fish per capita in the world was 9.5–10.5 kg, then in 2020 it will be 20.5 kg. In many countries of the world, fisheries play a significant role in maintaining the population's employment and well-being. The fishery is a supplier of raw materials for the food industry and adjusts its stocks at the expense of self-renewing resources of natural and artificial water bodies. It should be noted that in recent years there has been a significant decrease in fish stocks in the world ocean, and accordingly in the volume of its catch. This led to the spread in many countries of the development of various forms of aquaculture. In Ukraine, the fishing industry has changed significantly in recent decades. This is explained by the processes of introduction into the production of modern, newest technologies of breeding and cultivation of both existing and new types of fish, taking into account the needs of the population and market requirements. But, it should be noted that despite certain successes, our fishing industry as a whole still lags significantly behind the global pace of dynamic development. Production indicators need to be adjusted to stable standards. Therefore, the purpose of the review was to determine the state of development of the fishing industry in Ukraine, as well as to characterize the current state and prospects for the development of the industry in Poltava region. In modern conditions, many fish farms could not adapt to the requirements of a competitive market due to certain economic and social problems. And the main factors in this are the discrepancy between the price of the produced products during sale and the costs of its cultivation. As a result, more and more species of herbivorous fish are appearing on the fish market of Ukraine - crucian carp, white grass carp. Growing carp on expensive compound feed becomes economically unprofitable. The acquisition of breeding and fish stocking material also becomes problematic. But despite these problems, they still need to be solved. Currently, many regions of Ukraine have developed fisheries development programs. The main content of these programs is the state of fisheries, tasks and priority measures to improve the development of fisheries, financing and expected results. The purpose of these programs is to reproduce and preserve the ichthyofauna of reservoirs, to develop pond fish farming.

Keywords: fish farming, fishing reservoirs, aquaculture, ponds, reservoirs.

Сучасний стан рибництва в Україні та розвиток галузі на Полтавщині

А. А. Поліщук¹ | А. М. Шостя¹ | С. В. Мерзлов² | С. О. Усенко¹ | М. В. Леуський³ | Л. М. Кузьменко¹ | М. О. Ільченко¹

¹Полтавський державний аграрний університет, м. Полтава, Україна

²Білоцерківський національний аграрний університет, м. Біла Церква, Україна

³Національний університет біоресурсів і природокористування України, м. Київ, Україна

Риба – цінний продукт харчування, який містить повний набір всіх необхідних поживних речовин. Якщо 1961 року споживання риби на душу населення у світі становило 9,5–10,5 кг, то 2020 року вже – 20,5 кг. У багатьох країнах світу рибному господарству належить значна роль у підтриманні зайнятості населення та його добробуту. Рибне господарство є постачальником сировини для харчової промисловості і корегує свої запаси завдяки здатності самовідновлюватися ресурсів природних і штучних водойм. Варто зазначити, що останніми роками спостерігається суттєве зменшення рибних запасів у світовому океані, а відповідно й обсягів її вилову. Це призвело до поширення в багатьох країнах розвитку різних форм аквакультури. В Україні останні десятиліття рибне господарство суттєво змінилося. Це пояснюється процесами впровадження у виробництво сучасних, новітніх технологій розведення, вирощування, як наявних, так і нових видів риб, з огляду на потреби населення і вимоги ринку. Але слід зазначити, що незважаючи на певні успіхи, загалом наша рибогосподарська галузь ще суттєво відстає від світових темпів динамічного розвитку. Виробничі показники потребують корегування відповідно до сталих стандартів. Тому, метою проведеного огляду було визначити стан розвитку рибогосподарської галузі в Україні, а також охарактеризувати сучасний стан і перспективи розвитку галузі на Полтавщині. У сучасних умовах багато рибницьких господарств не змогли адаптуватись до вимог конкурентоспроможного ринку в силу певних економічних і соціальних проблем. Основними чинниками в цьому є невідповідність ціни на вироблену продукцію при реалізації і витратами на її вирощування. Внаслідок цього на рибному ринку України все більше з'являються породи рослиноїдних риб – товстолобик, білий амур. Вирощування коропа на дорогих комбікормах стає економічно невиправданим. Проблемним стає також придбання племінного і рибопосадкового матеріалу. Але незважаючи на зазначені проблеми, їх все одно необхідно розв'язувати. І натеper у багатьох регіонах України розроблені програми розвитку рибного господарства. Основний зміст цих програм – стан рибних господарств, завдання і цюнайперші заходи покращення їхнього розвитку, фінансування і очікувані результати. Мета цих програм – відтворення і збереження іхтіофауни водосховищ, розвиток ставового рибництва.

Ключові слова: рибництво, рибогосподарські водойми, аквакультура, ставки, водоймища.

Бібліографічний опис для цитування: Поліщук А. А., Шостя А. М., Мерзлов С. В., Усенко С. О., Леуський М. В., Кузьменко Л. М., Ільченко М. О. Сучасний стан рибництва в Україні та розвиток галузі на Полтавщині. *Scientific Progress & Innovations*. 2024. № 27 (1). С. 101–106.

За оцінкою ФАО кількість риби, яка виловлюється в обсягах, що забезпечують біологічну її сталість, скоротилася з 90 % 1974 року до 65,8 % 2017 року [1, 2]. З 2020 року світова рибна галузь перебувала у стані стабільного спокою та не показувала жодного зростання вилову. Але об'єм рибної продукції, яка була виловлена, все ж таки перевищував обсяги попереднього десятиріччя [3].

Останнім часом обсяги риби, яку споживають в їжу, продовжують зростати. Стан світового вилову риби та аквакультури свідчить, що ніколи раніше люди не споживали стільки риби, і їх рівень життя, в окремих регіонах і частинах світу, не залежав так сильно від цього.

У результаті зростання попиту і зменшення запасів риби у водних акваторіях натеper велика кількість морепродуктів вирощується штучно. Лідером у цьому є країни Азії, де зосереджено 90 % акваферм.

За даними ФАО (прогноз до 2030 року), середньорічне споживання водних біоресурсів та виробленої з них продукції у світі на душу населення становитиме 21,2 кілограма [3].

Україна серед європейських країн найменше споживає рибпродукції на особу. Більшу частину споживання складає річкова риба [7]. Тому розвиток рибогосподарської галузі і аквакультури є важливим завданням сьогодення і потребує якомога швидкого державного регулювання [6, 13, 15, 16, 23, 25, 27, 37].

Риба – цінний харчовий продукт, джерело білку тваринного походження. В окремих країнах світу риба у пріоритеті в раціоні людей. Стан розвитку рибного господарства і рибальства визначається територіальним розташуванням країн. Тому, безумовно, в таких країнах, як США, Японія, Норвегія, Ісландія, Китай та інші, рибогосподарська галузь і промислове рибальство розвинені на високому рівні. Громадяни цих країн з успіхом займаються штучним розведенням та вирощуванням аква- і марікультури [1, 3, 31]. За даними ФАО, вилов риби в основних рибпромислових районах ведеться на максимально можливому рівні, що не забезпечує біологічну стійкість [2]. Нині в Україні рибогосподарська галузь перебуває не у кращому, але і не в гіршому стані. В окремі періоди Україна мала обсяги вилову риби і морепродуктів, які забезпечували споживання на душу населення – до 18–19 кг аквапродукції на рік, з них 8,6 кг – рибних продуктів [7, 24].

Уряд України (розпорядження від 2 травня 2023 року № 402-р) схвалив стратегію розвитку галузі рибного господарства на період до 2030 року та затвердив операційний план заходів з реалізації у 2023–2025 роках [4].

Відмічено, що рибне господарство є галуззю, функціонування якої вимагає розв'язання багатьох завдань, зокрема охорона, вивчення, використання, вирощування і відтворення водних біоресурсів [8, 19, 20]. Україна має 24.2 тис. кв. кілометрів поверхневих вод, що є суттєвим потенціалом для виробництва

продукції аквакультури [17, 18]. 2011 року, за даними Держстату України, було виловлено 211,1 тис. тонн водних біоресурсів, а 2021 року – лише 69,8 тис. тонн [4].

Кількість вилову водних біоресурсів у внутрішніх водних об'єктах, за даними Держрибагенства, 2021 року склав 37,7 тис. тонн, з них 12,9 тис. тонн – завдяки водосховищам річки Дніпро, 12,9 тис. тонн завдяки аквакультури, 4,8 тис. тонн з інших внутрішніх водних об'єктів та 7,1 тис. тонн спеціальними рибними господарствами [4]. Але, на жаль, донедавна часу основним джерелом постачання водних біоресурсів на внутрішній ринок України є імпорт. Останніми роками його частка від споживання населенням рибної продукції складає 80 % [4, 38]. 2021 року цей показник склав 435 тис. тонн. Для порівняння – 2015 року – 230,2 тис. тонн [4].

За даними ФАО 2018–2020 років середній показник споживання рибної продукції на душу населення у світі склав 20,5 кілограма, з яких 52 % – продукція аквакультури. В Україні, за даними Держстату, також відмічена тенденція до збільшення споживання водних біоресурсів населенням. Наприклад, 2017 року українці в середньому за рік споживали 10,8 кілограма рибної продукції, а 2021 року – 13,2 кілограма [4]. Переважно це відбувається через збільшення імпорту водних біоресурсів [4, 38].

Україна для відновлення рибогосподарської діяльності, відтворення і збільшення запасів водних біоресурсів, повинна реалізувати цілий комплекс завдань, які сприятимуть зростанню виробництва продукції аквакультури [9, 10, 11, 12, 32]. Важлива роль у розв'язанні розвитку рибогосподарської галузі належить науковому супроводу – впровадженню у виробництво селекційних досягнень, ефективних, ресурсощадних технологій відтворення і вирощування різних видів риб [4, 9, 11, 17, 18, 27, 29–34]. Необхідно спробувати створити природні нерестилища для аборигенних видів осетрових риб, більш суттєво контролювати промислове рибальство. Відновити популяції таких місцевих видів риб, як щука, сазан, струмкова форель, лин, судак, які перебувають у стані зменшення біологічної сталості. На межі зникнення знаходяться популяції таких риб, як, дунайський лосось, вирезуб, харіус тощо. У напрямі збереження популяцій риб, таких, що зникають, велику роботу проводить лідер наукового рибництва в Україні – Інститут рибного господарства НААН [10, 21, 28, 39]. Водосховища Дніпра і Дніпровсько-Бузький лиман завдяки заселенню водними біоресурсами в перспективі можуть дати до 50–55 тис. тонн різної аквапродукції [4]. Потенційні можливості цих водосховищ після зариблення сазаном та рослиноїдними видами риб наведені в таблиці 1, аборигенними видами риб – в таблиці 2.

Середня маса посадкового матеріалу дорівнює 120–150 грамів, промислове повернення за всіма об'єктами вирощування – не менше 10 % [4].

Таблиця 1

Промислова рибопродуктивність водосховищ України з вилону сазана, товстолобика і білого амура

Водосховище, водойма	Площа, тис. га	Види риб та їх кількість, млн екземплярів					Можливий вилов, тис. тонн					Промислова рибопродуктивність, кілограмів на гектарі
		білий та строкатий товстолобика	білий амур	сазан (короп)	усього		білий та строкатий товстолобика	білий амур	сазан (короп)	усього		
					млн. екз.	тис. тонн						
Київське	92	5,3	1,1	0,8	7,2	1	5	1	1	7	76	
Канівське	58	3,5	0,5	0,5	4,5	0,6	3	0,5	0,5	4	69	
Кременчуцьке	225	8,6	0,6	2	11,2	1,6	8,5	0,5	2	11	49	
Кам'янське	56	3,5	0,5	0,5	4,5	0,6	3	0,5	0,5	4	70	
Запорізьке	41	2	0,2	0,3	2,5	0,4	1,5	0,2	0,3	2	49	
Каховське	215	10,7	0,8	2	13,5	1,9	10,5	0,5	2	13	60	
Пониззя Дніпра та Дніпровсько-Бузький лиман	110	8,6	0,8	1	10,4	1,5	8,5	0,5	1	10	91	
<i>Усього</i>	<i>797</i>	<i>42,2</i>	<i>4,5</i>	<i>7,1</i>	<i>53,8</i>	<i>7,6</i>	<i>40</i>	<i>3,7</i>	<i>7,3</i>	<i>51</i>	<i>65 (середня)</i>	

Джерело: [4].

Таблиця 2

Промислова рибопродуктивність водосховищ України з вилону аборигенних видів риб

Водосховище, водойма	Площа, тис. га	Види риб та їх кількість, тис. екземплярів					Можливий вилов, тонн				
		судак	європейський сом	щука	лин	усього	судак	європейський сом	щука	лин	усього
Київське	92	416,2	234	115,6	368,8	1 134,6	372,6	165,2	85	33,6	656,4
Канівське	58	418	201,5	116,1	142,6	878,2	235,1	142,3	85,3	17,5	480,2
Кременчуцьке	225	2083,3	1171,4	578,7	330,9	4 164,3	911,2	330,8	156	20,1	1418,1
Кам'янське	56	567	227,6	157,5	216,8	1 168,9	226,8	160,7	154,4	6,8	548,7
Запорізьке	41	299,2	144,2	83,1	135	661,5	166	81,5	71,3	11,4	330,2
Каховське	215	1413,7	794,9	392,7	87,4	2 688,7	870,7	336,8	144,3	7,1	1358,9
Пониззя Дніпра та Дніпровсько-Бузький лиман	110	280,1	157,5	77,8	128	643,4	445,5	133,4	57,2	7,6	643,7
<i>Усього</i>	<i>797</i>	<i>5477,4</i>	<i>2931,1</i>	<i>1521,5</i>	<i>1409,5</i>	<i>11339,5</i>	<i>3227,9</i>	<i>1350,7</i>	<i>753,5</i>	<i>104,1</i>	<i>5436,2</i>

Джерело: [4].

Ці дані свідчать, що в Україні є всі можливості впевнено розвивати рибогосподарську галузь, а це, зі свого боку, забезпечить продовольчу безпеку країни [4].

На Полтавщині рибне господарство має свою історію розвитку. Історично в Полтавській губернії, за статистичними даними, 1914–1915 років налічували 90 придатних для рибальства річок, 115 озер і 466 рибальських поселень. Кількість придатних для рибальства річок, озер і рибальських поселень по повітах Полтавської губернії наведені в таблиці 3 [35, 36].

Таблиця 3

Кількість риболовних річок, озер і рибальських поселень в Полтавській губернії 1914 року

Повіти	Кількість		
	річок	озер	рибальських поселень
Гадяцький	5	4	30
Золотоніський	11	16	42
Зіньківський	7	1	16
Кобеляцький	10	15	29
м. Конст-град	9	-	31
Кременчуцький	20	48	39
Лохвицький	5	-	33
Миргородський	4	6	31
Переяславський	13	16	43
Пирятинський	10	2	32
Прилуцький	9	1	39
Романський	4	-	22
Хорольський	7	5	21
<i>Усього по губернії</i>	<i>90</i>	<i>115</i>	<i>466</i>

Джерело: [35, 36].

Ці дані свідчать про незначний розвиток рибогосподарської галузі в ті часи, але все ж таки цьому напряму діяльності приділяли певне значення [35, 36].

Нині на Полтавщині пріоритетний розвиток рибогосподарської галузі має ставове рибництво, тобто розведення і вирощування риби у спеціально збудованих або непристосованих для цього ставках та інших невеликих штучно створених, а іноді і природних водоймах.

Згідно з даними Регіонального офісу водних ресурсів Полтавської області утворено 69 різних за об'ємом водосховищ загальною площею 6495,5 га та 2688 ставків – загальною площею 19,969 тис. га, 583 озер площею 4,534 тис. га [5].

Основний водний фонд області формують два великих водосховища – Кам'янське і Кременчуцьке. Промислову іхтіофауну водосховищ загалом формують: плітка, лящ, сріблястий карась, плоскирка – на їх частку припадає понад 90% загального промислового запасу [5].

За останні 10 років вилони риби у Кременчуцькому водосховищі були нестабільними. 2009–2010 років вилони риби склали 4,3–4,4 тис. т, 2011–2013 років – 3,2 тис. т., 2016–2017 років – 4,7–4,9 тис. т. 2019 року вилов зріс до 5,1 тис. т (переважно завдяки вилону сріблястого карася), 2020 року – зменшився до 4,5 тис. т, що було зумовлено падінням вилону ляща (47,5 % загального зменшення улову), рослиноїдних риб (116,3 %) та верховодки і тюльки (15,7 %). 2021 року вилов

знову зріс до 5,8 тис. т, що на 81,8 % було зумовлено зростанням вилову сріблястого карася, тоді як вилов інших видів залишався на рівні попередніх середньорічних показників [5]. 2022 року вилов риби у Кременчуцькому водосховищі порівняно з іншими водосховищами зменшився несуттєво, але знову ж завдяки збільшенню уловів сріблястого карася. У Кам'янському водосховищі 2020 року вилов риби знизився до 1,8 тис. т. В загальному обсязі сріблястий карась склав (38,4 %), лящ (16,2 %), плітка, плістирка, тюлька, верховодка (18,4 %), 27 % всі інші види риб [5].

Варто відмітити, що 2020 року були значно розширені місця, заборонені для промислового рибальства – вся акваторія в межах Полтавської області, що позитивно позначилося на кількості виловленої риби. 2021 року вилов збільшився до 2,1 тис. т – завдяки вилову сріблястого карася на 60,8 % та на 3–7 % інших видів риб [5].

Аналізуючи стан вилову риби у Кременчуцькому і Кам'янському водосховищах, необхідно зазначити, що в період 2000–2010 років 80 % вилову припадало на вселені рослиноїдні риби, а вже 2019–2021 рр. – тільки 15 %. Це сталося через суттєве зменшення обсягів зариблення цими видами риб [5].

З огляду на вищезазначене можна стверджувати, що повномасштабне зариблення Кременчуцького і Кам'янського водосховищ цінними видами риб дозволить збільшити їх кількість на 20–35 %, що, за умови наявності природних нерестилищ, дасть змогу сформувати різновікові популяції з високими відтворювальними здатностями. Це так само передбачає виконання відповідних заходів розробленої програми розвитку рибного господарства області на 2023–2027 роки [5]. Перелік першочергових заходів наведений у таблиці 4.

Таблиця 4

Першочергові заходи штучного відтворення іхтіофауни водойм Полтавської області¹

Водні об'єкти ²	Об'єкти штучного відтворення, млн екз.				
	Білий товстолоб ³	Строкатий товстолоб ²	Білий амур	Сазан (короп)	Хижаки ⁴
Вік ⁵	1+,2	1+, 2	1+,2	1+,2	0+, 1
Сер. маса, г ⁶	100	100	100	100	5-100
Кременчуцьке вдсх.	1,321	0,144	0,239	0,135	0,599
Кам'янське вдсх.	1,176	0,096	0,223	0,479	0,759
Полтавський р-н	-	-	-	-	0,046
Кременчуцький р-н	-	-	-	-	0,216
Лубенський р-н	-	-	-	-	0,121
Миргородський р-н	-	-	-	-	0,068
Разом	2,497	0,24	0,462	0,614	1,809

Примітки: ¹ – обсяги щорічного зариблення (млн екз.) у період 2023–2024 рр.; ² – для кожного району брали до уваги водосховища та стави площею понад 5 га; ³ – допускається зариблення гібридами; ⁴ – судак, сом, щука. Частка щуки з наважкою 100 г не повинна перевищувати 30 % від загального обсягу зариблення хижаками; ⁵ – допускається зариблення цьоголітками (річниками) наважкою не менше 25 г з використанням коефіцієнту збільшення: товстолоб, білий амур – 2,9; короп – 3,2; ⁶ – не менше, ніж зазначена. Джерело: [5].

Отже, першочергові заходи передбачають сформувати відповідну сировинну базу для ефективного рибальства та поповнення популяції цінних видів водних біоресурсів. Критеріями, які визначають пріоритетність здійснення першочергових заходів зі штучного відтворення в частині вибору водного об'єкту є – здійснення промислового рибальства;

можливість ефективного облову сформованої іхтіомаси інтродуцентів; необхідність здійснення біологічної меліорації та забезпечення належних технологічних властивостей води; відсутність негативного досвіду здійснення штучного відтворення окремих видів у певному водному об'єкті. Перелік другочергових заходів наведено в таблиці 5.

Таблиця 5

Другочергові заходи штучного відтворення іхтіофауни водойм Полтавської області¹

Водні об'єкти ²	Об'єкти штучного відтворення, млн екз.				
	Білий товстолоб ³	Строкатий товстолоб ³	Білий амур	Сазан (короп)	Інші аборигенні бентофаги ⁴
Вік ⁵	1+,2	1+,2	1+,2	1+,2	0+, 1
Сер. маса, г	100	100	100	100	5
Кременчуцьке вдсх.	-	-	-	-	0,118
Кам'янське вдсх.	-	-	-	-	0,308
Полтавський р-н	0,135	0,004	0,010	0,049	0,032
Кременчуцький р-н	0,631	0,020	0,045	0,227	0,151
Лубенський р-н	0,354	0,011	0,025	0,127	0,085
Миргородський р-н	0,197	0,006	0,014	0,071	0,047
Разом	1,317	0,041	0,094	0,474	0,741

Примітки: ¹ – обсяги щорічного зариблення (млн екз.) у період 2023–2024 рр.; ² – для кожного району враховувались водосховища та стави площею понад 5 га; ³ – допускається зариблення гібридами; ⁴ – лин, лящ, плітка, рибець звичайний; ⁵ – допускається зариблення цьоголітками (річниками) наважкою не менше 25 г. Джерело: [5].

Другочергові заходи передбачають створення максимально можливого запасу об'єктів випасної аквакультури та поповнення популяції аборигенних видів риб, які використовуються для промислового і спортивного рибальства.

Прогнозовані обсяги вилову водних біоресурсів у разі втілення заходів із зариблення Кременчуцького і Каменського водосховищ наведені в таблиці 6.

Таблиця 6

Прогнозовані обсяги вилову водних біоресурсів з огляду на втілення заходів із зариблення

Водні об'єкти	Період	Об'єкти штучного відтворення, тонн			
		Рослиноїдні риби	Сазан (короп)	Хижаки	Інші аборигенні бентофаги
Першочергові заходи					
Кременчуцьке,	всього ¹	9760	700	1260	-
Кам'янське вдсх.	в т.ч. 2023 р. ²	1952	140	252	-
Інші водойми ³	всього ¹	-	-	225	-
	в т.ч. 2023 р. ²	-	-	45	-
Разом за групою заходів	всього ¹	9760	700	1485	-
	в т.ч. 2023 р. ²	1952	140	297	-
Другочергові заходи					
Кременчуцьке,	всього ¹	-	-	-	145
Кам'янське вдсх.	в т.ч. 2023 р. ²	-	-	-	29
Інші водойми ³	всього ¹	2130	535	-	25
	в т.ч. 2023 р. ²	426	107	-	5
Разом за групою заходів	всього ¹	2130	535	-	170
	в т.ч. 2023 р. ²	426	107	-	34
Разом за програмою	всього ¹	11890	1235	1485	170
	в т.ч. 2023 р. ²	2378	247	297	34

Примітки: ¹ – сумарний вилов від усіх генерацій при щорічних обсягах вселення; ² – обсяги вилову 2025–2028 років, від генерації, вселеної 2023 р.; ³ – за умови здійснення промислового рибальства. Джерело: [5].

Головними суб'єктами підприємницької діяльності у ставковому рибництві Полтавської області є стави. Нині на території області розташовано 2353 водних об'єктів, які передані або можуть бути переданими в користування на умовах оренди. Для риборозведення є придатними 1500 водних об'єктів, з яких 1005 знаходяться за межами населених пунктів. Натепер в оренді перебувають 415 водних об'єктів. З 2013 по 2022 роки паспортизовано 587 об'єктів, 475 з яких розташовані за межами населених пунктів і 112 в їх межах [5].

Висновки

Метою проведеного огляду було визначити стан розвитку рибогосподарської галузі в Україні, а також охарактеризувати сучасний стан і перспективи розвитку галузі на Полтавщині. За результатами аналізу рибогосподарської галузі в Україні і Полтавській області зокрема, зважаючи на всі об'єктивні чинники, які вплинули останніми роками на ефективність галузі, можна зробити висновок, що Україна і Полтавська область зокрема мають значний ресурсний потенціал для успішного добування водних біоресурсів.

В Україні для збільшення виробництва водних біоресурсів є всі можливості. Необхідно впроваджувати у виробництво сучасні селекційні досягнення вчених іхтіологів, ресурсощадні технології відтворення і вирощування різних видів риб. Планово здійснювати заселення водними біоресурсами водосховищ Дніпра і Дніпровсько – Бузьський лиман, що дасть можливість отримати в перспективі 50–55 тис. тонн різної аквапродукції.

Основний водний фонд Полтавської області формують два великих водосховища – Кам'янське і

Кременчуцьке. В області розроблено заходи штучного відтворення іхтіофауни всіх придатних водойм і затверджено до виконання Програму розвитку рибного господарства на 2023–2027 роки. Все це дає підставу на очікування позитивних результатів виробництва і відтворення водних біоресурсів в обсягах, які заплановано.

Конфлікт інтересів

Автори стверджують про відсутність конфлікту інтересів щодо викладу та результатів досліджень.

References

1. FAO (2018). State of the world fisheries and aquaculture 2018-Achieving the goals of sustainable development. Rome.
2. Stan svitovykh rybnikh zapasiv (po dopovidі FAO 2020 r.) (2021). *Mehalodon Informatsiino-analitychna platforma rozvytku rybnoho hospodarstva*. Retrieved from: <https://fishindustry.com.ua/stan-svitovykh-rybnikh-zapasiv-po-dopovidі-fao-2020-r> [in Ukrainian]
3. “Blakytina” Transformatsiia Kontseptsiia peretvorennia prodovolchikh system u yakykh vykorystovuyutsia vodni resursy (po materialakh FAO 2022 r.) (2023). *Mehalodon Informatsiino-analitychna platforma rozvytku rybnoho hospodarstva*. Retrieved from: <https://fishindustry.com.ua/blakytina-transformatsiia-koncepciya-peretvorennia-prodovolchix-sistem-u-yakix-vikorystovuyetsya-vodni-bioresursi-po-materialakh-fao-2022-r/> [in Ukrainian]
4. Pro skhvalennia Stratehii rozvytku haluzi rybnoho hospodarstva Ukrainy na period do 2030 roku ta zatverdzhennia operatsiinoho planu zakhodiv z yii realizatsii u 2023—2025 rokakh. (2023). *Rozporiadzhennia kabinetu Ministriv Ukrainy vid 02 tra-vnia 2023 r. № 402-r*. Retrieved from: <https://www.kmu.gov.ua/npas/proskhvalennia-stratehii-rozvytku-haluzi-rybnoho-hospodarstva-ukrainy-na-period-do-2030-roku-ta-zatverdzhennia-operatsiinoho-planu-zakhodiv-z-yi-realizatsii-u-20232025-rokakh-40-020523> [in Ukrainian]
5. Pro prohramu rozvytku Rybnoho hospodarstva Poltavskoi oblasti na 2023-2027. (2023). *Rishennia plenarnoho zasidannia piatoi sesii Poltavskoi oblasnoi rady vosmoho sklykannia vid 06 lypnia 2021 roku № 188. Nakaz departamentu ahropromyslovoho rozvytku Poltavskoi oblasnoi viiskovoi administratsii vid 18.10.2023, №71*. [in Ukrainian]

6. Zakon Ukrainy Pro vnesennia zmin do deiakyykh zakonodavchyykh aktiv Ukrainy shchodo udoskona-lennia derzhavnogo rehuliuвання v haluzi ry-bnoho hospodarstva, zberzhennia ta ratsiona-lnoho vykorystannia vodnykh bioresursiv ta sferi akvakultury. № 2989-IX vid 21 bereznia 2023 roku. (2023). *Verkhovna Rada Ukrainy*. Retrieved from: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2989-IX#top> [in Ukrainian]
7. Statystychnyi zbirnyk «Balansy ta spozhyvannia osnovnykh produktiv kharchuvannia naselenniam Ukrainy 2020. (2020). *Derzhavna sluzhba statystyky*. Retrieved from: <http://www.ukr-stat.gov.ua> [in Ukrainian]
8. Pro rybne hospodarstvo, promyslove rybalstvo ta okhoronu vodnykh bioresursiv vid 03.11.2016 № 1726-VIII, pryin. (2016). *Verkhovna Rada Ukrainy*. Retrieved from: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/3677-17> [in Ukrainian]
9. Alimov, S. I., Tretiak, O. M., Kovalenko, V. O., & Pryktaichuk, P. B. (2005). Pidvyshchennia efektyvnosti resursooshchadnykh tekhnologii stavovoho rybnystva Ukrainy. *Rybne Hospodarstvo*, 63, 3–9. [in Ukrainian]
10. Baltadzi, R. A. (2005). Do pytannia vyznachennia pryrodnoi ryboproduktyvnosti vodoim, *Rybne Hospodarstvo*, 64, 49–56. [in Ukrainian]
11. Buzevych, I. Iu., & Tretiak, O. M. (2005). *Naukovi osnovy spriamovanooho formuvannia ikhtofauny dniprovsykh vodoskhovyshch. Kyiv* [in Ukrainian]
12. Buzevych, I. Iu. (2004). Suchasnyi stan promyslu na dniprovsykh vodoskhovyshchakh. *Rybne Hospodarstvo*, 63, 41–46. [in Ukrainian]
13. Bieloshapka, T. (2018). Derzhavnyi vplyv na rozvytok rybnogo hospodarstva Ukrainy: shliakhy vdoskonalennia. *Aktualni Problemy Derzhavnogo Upravlinnia*, 4, 24–28. [in Ukrainian]
14. Buchatskyi, L. V., Rud, Yu. P., Zaloilo, O. V., & Zaloilo, I. A. (2018). *Suchasni metody biotekhnologii u rybnystvi: naukovo-metodychne vydannia*. Kyiv: DIA [in Ukrainian]
15. Vdovenko, N. M. (2012). Derzhavne rehuliuвання rozvytku akvakultury Ukrainy: pryorytety ta realii. *Investysii: Praktyka ta Dosvid*, 8, 105–107. [in Ukrainian]
16. Vdovenko, N. M., & Sokol, L. M. (2017). Rol rybnogo hospodarstva u prodovolchomu zabezpechnni naselennia Ukrainy. *Ekonomika APK*, 10, 49–55. [in Ukrainian]
17. Vdovenko, N. M., Kvasha, S. M., Bohach, L. V., Sharylo, Yu. Ie., & Pavlenko, M. M. (2019). *Mekhanizm zabezpechnnia konkurentospromozhnosti rybalstva ta akvakultury. Kolektyvna monohrafiia*. Kyiv: NUBIP Ukrainy [in Ukrainian]
18. Vdovenko, N. M. (2016). *Rybne hospodarstvo Ukrainy v umovakh hlobalizatsii ekonomiky. Monohrafiia*. Kyiv: TsP Kolprint, [in Ukrainian]
19. Glebova, Yu., & Shkarupa, O. (2017). Reformational direction of fish industry development in Ukraine. *Ribogospodars'ka Nauka Ukraini*, 4 (42), 7–18. <https://doi.org/10.15407/fsu2017.04.007>
20. Glebova, Yu., & Shkarupa, O. (2019). Dynamics of the development of fisheries industry in Ukraine in 2016–2018. *Ribogospodars'ka Nauka Ukraini*, 2 (48), 5–20. <https://doi.org/10.15407/fsu2019.02.005>
21. Honcharova, O., Kutishchev, P., Korzhov, Ye., & Kovalov, Yu. (2021). Technological aspects of intensive technologies using in the commercial cultivation of common carp (*Cyprinus carpio* (Linnaeus, 1758)). *Ribogospodars'ka Nauka Ukraini*, 1 (55), 5–21. <https://doi.org/10.15407/fsu2021.01.005>
22. Holovko, M. P., Holovko, T. M., & Krykunenko, L. O. (2017). Biologichna tsinnist prysnovodnoi ryby Kremenchutskoho vodoskhovyshcha. *Kharchova Nauka i Tekhnologhiia*, 11 (3), 53–60. [in Ukrainian]
23. Donchevska, R. (2015). Rozvytok rybnogo hospodarstva Ukrainy. *Tovary i Rynky*, 1 (19), 28–49. [in Ukrainian]
24. Kemasiuk, Yu. (2014). Rybnystvo: potentsial ye! *Ahrobiznes sohodni*. Retrieved from: <https://agro-business.com.ua/agro/ekonomichnyi-hektar/item/7880-rybnystvo-potentsial-ie.html> [in Ukrainian]
25. Korman, I. (2020). Current state and prospects of development of the domestic fish and fish products market. *Entrepreneurship and Innovation*, 12, 49–54. <https://doi.org/10.37320/2415-3583/12.8>
26. Leuskyi, M., Buzevych, O., Rudyk-Leuska, N., Kotovska, G., & Khrystencko, D. (2022). Structural indices of the white bream (*Blicca bjoerkna* Linnaeus, 1758) population in the Kremenchuk Reservoir. *Ribogospodars'ka Nauka Ukraini*, 2 (60), 16–32. <https://doi.org/10.15407/fsu2022.02.016>
27. Myskovets, N. P. (2020). Analyzing the current status and prospects of fishing industry in Ukraine. *Business Inform*, 3 (506), 104–111. <https://doi.org/10.32983/2222-4459-2020-3-104-111>
28. Oborskiy, V., Hrytsyniak, I., Osipenko, M., Grishin, B., Nagomiuk, T., & Kurimenko, H. (2022). The role of Antoninsko-Zozulenets carp in selective breeding in Ukraine (a review). *Ribogospodars'ka Nauka Ukraini*, 3 (61), 31–52. <https://doi.org/10.15407/fsu2022.03.031>
29. Samofatova, V. A. (2014). Analiz perspektyv rozvytku rybnoi haluzi Ukrainy. *Ekonomika Kharchovoi Promyslovosti*, 3 (23), 50–52. [in Ukrainian]
30. Samofatova, V. A., & Demchuk, S. I. (2015). Suchasnyi stan ta napriamy rozvytku rybnogo hospodarstva u vnutrishnikh vodoimakh Ukrainy. *Ekonomika Kharchovoi Promyslovosti*, 2 (26), 41–46. [in Ukrainian]
31. Trofymchuk, A. M., & Trofymchuk, M. I. (2020). Suchasnyi stan ta perspektyvy rozvytku marykultury v sviti ta v Ukraini. *Ahrarna osvita ta nauka: dosiahnennia, rol, faktory rostu: materialy mizhnarodnoi naukovo-praktychnoi konferentsii. Ekologhiia, okhorona navkolyshnoho seredovyscha ta zbalansovane pryrodokorystuvannia: osvita – nauka – vyrobnystvo (30 zhovtnia 2020)*. (pp. 20–22). Bila Tserkva [in Ukrainian]
32. Tretiak, O. M. (2005). Suchasnyi stan ta shliakhy pidvyshchennia efektyvnosti rybohospodarskoi diialnosti na vnutrishnikh vodoimakh Ukrainy. *Aktualni problemy akvakultury ta ratsionalnoho vykorystannia vodnykh bioresursiv : materialy mizhnarodna naukovo-praktychna konferentsiia (26–30 veresnia 2005 Kyiv)*. (pp. 3–11). Kyiv [in Ukrainian]
33. Shepeliev, S. S. (2016). Analiz stanu ta rozvytku rybnogo hospodarstva Ukrainy: eksport ta import ryby. *Mizhnarodnyi Naukovyi Zhurnal «Internauka»*, 12 (2), 146–149. [in Ukrainian]
34. Cherner, V., Dushka, V., & Maksym, V. (2016). State and perspectives of development of the aquaculture in Ukraine. *Scientific Messenger of LNU of Veterinary Medicine and Biotechnologies. Series Economical Sciences*, 18 (2), 169–175. <https://doi.org/10.15421/nv1vet6933>
35. Rybolovstvo rybovodstvo. (1914). In: *Statystycheskyi spravochnyk po Poltavskoi huberny na 1914 hod.* (pp. 147–151). Poltava: tipohrafiia Pechatnoho dela [in Russian]
36. Rybolovstvo rybovodstvo. (1915). In: *Statystycheskyi spravochnyk po Poltavskoi huberny na 1915 hod.* (pp. 148–152). Poltava: tipohrafiia Pechatnoho dela [in Russian]
37. Resursnomu potentsialu rybnoi haluzi – zvazhenu derzhavnu polityku. (2024). *Ahrarnyi Tyzhden. Ukraina*. Retrieved from: <https://a7d.com.ua/novini/19918-resursnomu-potencalu-ribnovi-galuz-zvazhenu-derzhavnu-poltiku.html> [in Ukrainian]
38. Samofatova, V., & Neveseliuk, V. (2020). Current state of fishing industry of Ukraine. *Food Industry Economics*, 12 (2). <https://doi.org/10.15673/fie.v12i2.1738>
39. Khalturin, M., Klymovets'kyi, A., & Shevchenko, P. (2022). Ichthyofauna species diversity in multipurpose water bodies of the forest-steppe zone of Ukraine by river basins. *Ribogospodars'ka Nauka Ukraini*, 2 (60), 3–15. <https://doi.org/10.15407/fsu2022.02.003>
40. Sherman, I. M., Kutishchev, P. S., & Heina, K. M. (2016). *Biologichni osnovy ekspluatatsii oseleditsevykh (Clupeidae) Dniprovsko-Buzkoi hyrlovoi systemy: naukova monohrafiia. Kherson* [in Ukrainian]

ORCID

- A. Polishuk <https://orcid.org/0000-0003-3572-8491>
- A. Shostya <https://orcid.org/0000-0002-1475-2364>
- S. Merzlov <https://orcid.org/0000-0002-9815-4280>
- S. Usenko <https://orcid.org/0000-0001-9263-5625>
- M. Leusky <https://orcid.org/0000-0001-5646-8524>
- L. Kuzmenko <https://orcid.org/0000-0002-1776-0714>
- M. Ilchenko <https://orcid.org/0000-0003-0163-1384>

© 2024 Polishuk A. et al. This is an open-access article distributed under the Creative Commons Attribution License <http://creativecommons.org/licenses/by/4.0>, which permits unrestricted use, distribution, and reproduction in any medium, provided the original author and source are credited.